

suis virtutibus recognoscere, ut pro nobis dignetur Domino supplicare. Si enim tormenta, quæ sancti martyres pertulerunt, sufferre non possumus: vel contra malas concupiscentias ipsis intercedentibus repugnemus.» Sic Augustinus. Quod si igitur persecutor non succendit nobis ignem Laurentii, succendit tamen diabolus multoties ignem avaritiæ, ignem luxuriæ, ignem iracundiæ. Vel tunc igitur ostendamus nos athletas Christi, illudamus dæmoni, et ignem excutiamus ne illo in corde saltem aduramur. Ita S. Dominicus quidam ex ordine Prædicatorum (non fundator, sed alius) tentatus a muliere forinsecus, a dæmone intrinsecus igne libidinis, cum fortiter omnia tentamenta superasset, audivit inclamantes dæmones: *Vicisti, vicisti, quia in igne fuisti et non ardisti.* Narrat Bart. Pisanus, in gestis S. Francisci, sanctum illum invitatum aliquando a concione, quam habuerat contra vitium libidinis, a Friderico II. imp. ad convivium splendidum, et postea solum introductum in cubiculum, ubi erat paratum scortum, quod ad turpitudinem eum illectabat. Sed quid egit Franciscus? In focum ibi paratum sese iniecit, in eoque decumbens, ad eundem meretricem invitavit. Illa et ignis incendio et viri sanctitate percussa, fuga se proripuit. Imp. qui hæc per rimulam observarat, ex eo tempore magis venerari virum sanctum cœpit. Ejusmodi salamandras utinam multas haberemus? Hoc pacto cum Laurentio martyres fieri possemus: hoc Laurentianæ fortitudinis exemplum haud dubio provocavit ad imitationem SS. Macedonium et Theodorum martyres, qui jussu Amalchii Juliani præfecti, cratibus ferreis impositi et lento igne tosti, simili voce, tyrannum compellarunt: « Amalchi assum desideras? Convertito nos in alia latera ne semiassati palato tuo minus sapidi videamur, » Suida auctore.

II. Deinde, illuminat hic ignis primo, qui ostendit nobis viam cœli: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* Si enim per hanc viam eduxit amicissimos sibi et innocentissimos; uti S. Laurentium per tot cruciatus et tam sævum ignem, quia nos aliud sperabimus? « Duo sibi tempora, ait Aug. serm. I. de S. Laurent. ordine succedunt: tempus flendi, et tempus ridendi. Nemo se circumveniat, fratres, non est in hoc mundo tempus ridendi, etc. » Annon legimus de templo Salomonis, quod dum erigeretur, malleus in eo non audiretur? III. Reg. VI. nimirum alio loco, et quidem distantissimo secabantur et aptabantur lapides, ut delati in ædificium nulla re indigerent, nisi connexion: ita in templo gloriæ nullus mortificationi aut labori locus; hic tusionibus et pre: suris expoliendi lapides:

neque ullus sanctorum in illo ædificio est repositus, qui non prius in hoc mundo variis tribulationibus fuerit elaboratus. Falleris ergo si existimas, aliam te inventurum viam. Dicito potius cum Uria: *Dominus meus Joab, et servi domini mei super faciem terræ manent, et ego dormiam cum uxore mea, etc.* II. Reg. XI. Christus dux noster in lecto crucis jacet, sancti ejus servi varia patiuntur, angustiantur, afflictiuntur, secantur, exoriantur, dilaniantur, præcipitantur, elixantur, assantur, uti imprimis S. Laurentius, qui super cratrem igneam manet, et ego domi dormiam, comedam, bibam, et ducam in bonis dies meos? Per salutem meam non faciam rem hanc.

Secundo, quia demonstrat nobis immensam coronam et gloriam Laurentio in cœlis collatam. Colligimus hoc primo, ex grandi pretio, quod pro ea dedit, siquidem in igne arsit. Secundo, ex heroica ejus virtute, qua tyrannum et minas ejus vicit. Plumbum non examinatur per ignem sed aurum: olla fictilis non examinatur ad ictum mallei, sed ad levem digiti pulsum: ergo aurum, ergo aurichalcum oportet fuisse Laurentium, qui igne examinatus et probatus est. Concedit illi primas hac in parte S. Xystus, qui eidem dixit: « Nos quasi senes levioris pugnae cursum recipimus, te autem velut juvenem manet gloriosior de tyranno triumphus. » Tertio, ex gloria, quam in terris obtinuit; ubi in gloriæ et triumphi titulos transierunt instrumenta passionis ejus. Magna reverentia asservatur adhuc craticula, et pruna, quibus assatus est: Romæ quinque celebres obtinet Ecclesias suo nomini dicatas: unam Sancti Laurentii in carcere, ubi vincus baptizavit Sanctum Hippolytum: aliam Sancti Laurentii in panis perna, ubi tostus fuit: aliam Sancti Laurentii extra muros, ubi sepultus: aliam S. Laurentii in Damaso: aliam Sancti Laurentii in lucerna. Denique, quam: « Clarificata est Jerosolyma Stephano, tam illustris facta Roma Laurentio, » ait S. Leo, serm. de hoc festo.

Tertio, quia depingit nobis aliquo modo gehennæ cruciatum. Depingit inquam solum, quia quod est ignis pictus ad ignem verum, hoc est, ignis verus ad ignem infernalem, ut scribit Polycarpus presbyter in vita Sancti Sebastiani. Et tamen quam sævus, quam crudelis esse debuit focus Laurentianus? Quid enim esse putatis lento igne torreri, et alterna versione in candenti crate ustulari? Vidi Romæ ad S. Laurentium extra muros lapidem multis foraminibus pertusum, super quo hoc spectaculum editum et craticula posita fuit: vidi inquam et horruui. Et certe si infernus aliud non esset, nisi ejusmodi supplicium, quod pertulit Laurentius, annon satis su-

perque foret, ut quidvis pati et facere mallems? Et quid si præterea æternum foret? Cogitate saltē, qui esset æternum ita assari? In molli lecto per unam noctem vix uno in latere cubare possumus, et quomodo in crate ferrea ignea cubabimus æternum? Sed non possum adduci, ut credam non fore severiorem ignem illum, quo puniet hostes suos Deus, quam fuerit is, quo ad tempus affixit amicum suum Laurentium: et non magis puniendum ibi servum inutilem, quam hic servum fidelem. Habent vitriarii inter alias fornaces candentes, unam minus accensam, quam vocant refrigerantem *den Kublofen*, cum tamen vehementer inflammata sit. Fornax Laurentii sæva quidem est, sed tamen refrigerans solum dici debet respectu illius infernalis. Arsit jam Laurentius, sed non ardet amplius. At palmes infrugifer, qui a vita Christo excinditur, in ignem mittitur et ardet, ut dicit Dominus, hoc est, ardet et ardebit semper in omnem æternitatem.

Quæ cum ita sint, quis non eligat potius omnia hic adversa pati, quam ibi torreri? « Quis nolit, inquit S. August. serm. de S. Laurent. ad horam ur̄i Laurentii igne, æternum gehennæ non patiat̄ur incendium? » Et S. Polycarpus Herodi proconsuli ignem minitanti respondit: « Ignem minaris hunc, qui ad momentum incenditur, et paulo post extinguitur. Verum ignoras ignem gehennæ, qui ad perpetuas pœnas præparatus est impiis, » Euseb. I. IV. cap. XV. Quare precemur cum S. Aug. « Hic ure, hic seca Deus, ut in æternum parcas. » Amen.

CONCIO VII.

QUOMODO ODISSE OPORTEAT SE ET SUA.

I. Amici odio habendi. — II. Divitiæ. — III. Honor. — IV. Forma. — V. Corpus. — VI. Vita.

THEMA.

Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Joan. XII.

Præclarum et utilissimum artificium docet nos hodie Christus, qua ratione nimirum res nobis charissimas interim tamen fragilissimas et corruptioni obnoxias, conservare nobis possumus sartas tectas, in perpetuas æternitates. Annon res chara, amici? Divitiæ? Honor et fama? Corporis decor? Caro nostra? Vita nostra? At hæc tamen interim suapte natura semper ad interitum tendunt et vitro fragiliora sunt: hodie possidentur, cras perduntur: hodie sunt amici, cras

nullus aut inimici: hodie divitiæ, cras inopia: hodie honor, cras infamia: hodie venustas, cras deformitas: hodie sanitas, cras ægrotudo: hodie vita, cras mors. Christus Dominus hæc omnia quomodo æternum servanda sint, docet cum ait: *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam,* (per animam intellige quidquid tibi hic charum est adeoque omnia supradicta): o præclarum igitur, o utilissimum artificium! Audiamus.

I. Amici odio habendi, sicut membrum infectum et putridum, quod ideo abscondendum, ne totum corpus inficiat. Idcirco videns Sara Ismaelem colludentem cum Isaac, ait: *Ejice ancillam et filium ejus.* Aiunt enim ss. pp. Ismaelem figuram quasdam seu parva idola ex luto fecisse: itaque ne id exemplum idololatriæ ansam Isaaco præberet, ejectus cum matre, Gen. XXI. In locum abscissæ manus, adhibetur ferrea; loco abscissi pedis, fit pes ligneus: quæ etsi indecora sunt valde et inhabilia, utiliora tamen sunt homini, quam putrida illa membra. Unde Matth. XVIII. dicitur: *Si manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum et projice abs te: et si oculus tuus scandalizat te erue eum et projice abs te.* In quæ verba S. Hier. ait: « Si ita est quis tibi conjunctus ut manus, pes, oculus: et est utilis atque sollicitus et acutus ad perspicendum, scandalum autem tibi facit, et propter dissonantiam morum te pertrahit in gehennam, melius est ut propinquitate ejus et emolumentis carnalibus careas, ne dum vis lucrifacere cognatos et necessarios, causas habeas ruinarum. » Hæc ille. At vero acerba ejusmodi abscissio et separatio esto sit: sed hoc pacto pervenitur ad Dei et sanctorum amicitiam, et conservatur vera amicitia. Etiam Abraham dure accepit verbum id Saræ, ut ibi dicitur: et dura est membri abscissio. Sed ait ei Dominus: *Non tibi videatur asperum super puero, etc.* Mugiebant vaccæ illæ, I. Reg. VI. et dolebant se a vitulis suis domi reclusis separari, cum ferrent arcem. Sed hoc pacto pervenerunt in Bethsames, id est, domum solis: non perventuræ, si ad vitulos regressæ essent. Et si dura videtur hæc separatio, multo durior erit illa, qua pater a filio, mater a filia in æternum separabuntur. Ne igitur aspera tibi videatur separatio ista ad tempus. Heroicum hujus sancti odii exemplum præbet nobis Satorius Hungarici regis procurator, qui ad Arianismum sollicitatus abnuvit; mox uxor timens familiæ eversionem, adductis liberis ad genua mariti advolvitur, perque omnia sacra obtestatur, misereatur sui, et pendens a lacte matris filiolarum, aliorumque pignorum: Deum condonaturum, quod in vitus ipse fecerit, cum alii idipsum fecerint vo-

Antarii : tum ipse cum S. Job ei respondit : « Tamquam una ex insipientibus mulieribus loqueris. Reformidarem ista, mulier, si tantum hujus vitæ dulcedo esset futura amara, in amissione rerum nostrarum, imo si tu vere diligeres maritum nunquam cum tuis insidiosis blanditiis, in secundæ mortis exitium præcipitare conareris. Age distrahant liberos, auferant uxorem, diripiant facultates : ego Domini promissionum plane securus, verba in mente fixa tenebo : Si quis non reliquerit uxorem, liberos, agrum, aut domum, meus non poterit esse discipulus. » Uxor discedit : Satorus spoliatus omnibus et multis supplicii debilitatus, mendicus demum relinquitur. Testis est Victor Uticensis, in persecut. Wandal.

Contra vero qui amicos perperam hic amat, et in eorum gratiam a recto deviat, ibi in gehenna summo prosequetur odio, et propriissime impletur quod ait Dominus, Matth. X. *Inimici hominis domestici ejus.* Tunc enim quasi canes in se mutuo ringent, maledicent, et impropere dicendo : Maledictus sis pater, qui me lascivientem non castigasti, sed in scelera educasti ut fierem fomes gehennæ : maledictus sis frater, qui me ad scorta et crapulam verbo et exemplo invitasti : maledicta sis uxor, quæ me ad opes per fas et nefas corrogandas sollicitasti : maledictæ sitis filia quia propter vos ornandas et ditandas ego injuste bona aliena occupavi, fœnora et injusta fœnora captavi, ob quæ nunc uror igne æterno.

II. Divitiæ et fortunæ bono odio habenda, sicut merces navim pondere suo submersuræ. Divitiæ enim sunt, quæ navim animæ tuæ gravant innumeris sollicitudinibus et peccatorum periculis, Joan. I. nautæ periclitantes eiciunt vasa in mare : et similiter Act. XXVII. Idem cum suis opibus ferunt fecisse Cratem philosophum, quibus in mare abjectis dicebat : *Abile pessimæ divitiæ : ego vos mergam, ne a vobis mergar.* Nos hoc facere convenit, saltem quoad effectum. Cæterum qui divitiæ et merces e navi projicere cogitur ut vitam servet, si potest, eo projicit, ubi iterum inveniat : ita fiet si pauperibus tribuuntur, nam sicut ligna in flumen conjecta, eo deferuntur, ubi caro vaneunt ; ita eleemosyna ad cælum per pauperes delata. Unde Eccl. XI. dicitur : *Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa invenies illum.* Non ait super stagna aut lacus, sed super transeuntes aquas : pauperes enim sunt, qui hinc velut aquæ transeunt, futurum inquirentes et desiderantes civitatem. Unde S. Sebast. apud Sur. tom. I. dixit. « Divites si vere amare velint divitiæ suas, ita amare debere ut eas nunquam perdeant. Nam si cum marsupio

nummis pleno pergeres per hostium castra, et amicus quidam tuus, vir fortis, qui tibi nummos illos donasset diceret tibi : Da mihi servandos nummos illos, quos si tecum tuleris, certo propter illos occideris : nonne tu deberes ad genua ejus procidere et gratias agere, nedum nummos ei credere ? » Ita fere S. Sebast. Transis hic per hostium cuneos, qui tibi ob divitiæ insidiantur, sicut Judæi fugitivi tempore obsidionis Jerusalemitanæ, ob aurum quod devoraverant occisi sunt, et ejecta eorum intestina ut scribit Josephus de bello Judaico. Quid differs abjicere a te aurum et credere iis, qui reddent in altera vita ?

III. Gloria et honor transitorius ; quo modo leo sua vestigia cum venatore sibi insidiantem odoratur (ut scribit Epiph. in physio. c. I. de leo.) cauda sua dissipat et obliterat, ne facile agnoscentur, gressus ; leonum sunt præclara virtuosorum facinora, et talia fere semper sequitur gloria et fama : quod post virtutem velut vestigium ejus remanent. Sed periculosa sunt hæc illis, sæpe enim gloriam interim æternam perdunt, et dæmonum præda fiunt. Igitur turbanda sunt ea vestigia decisoria illa Christi sententia, Matth. V. *Receperunt mercedem suam.* Princeps aliquis inter hostes constitutus odit annulum suum signatorium, per quem proditur, eum enim abjicit, ne prodatur. Ita enim per annulum suum proditus est Conradinus ultimus Suevorum princeps, et postea Neapoli capite plexus. Idem accidit iis, qui laude sua delectantur vel eam etiam captant, perdunt enim merita sua dum ea vel ipsi prædicant, vel prædicari sinunt. Inde est, quod viri perfecti cum aliquid laude dignum per se narrare coguntur, utantur tertia persona, uti docuit et fecit David ad Saulem, I. Reg. XVII. inquit : *Pascebat servus tuus gregem, et veniebat leo et ursus, etc.* et Paulus II. Cor. XII. *Scio hominem, qui raptus est in tertium cælum, etc.* Considerabat hæc prudens illa femina, quæ apud Avernos cum viro suo perpetua in virginitate vixit, defuncta demum in sepulchrum dum deponeretur, maritus dixit : *Gratias ago Deo meo omnium opifici, quod eam reddam illi intactam et impollutam.* Illa vero : *Sile, sile, inquit, vir Dei, quia non est necesse aperire nostrum nemine interrogante,* Greg. Turon. de glor. confess. c. XXXII.

IV. Forma et venustas corporis odio habenda, sicut elephas dentes suos eburneos odit. Eos enim ubi propterea insidias patitur, ad arborem allidit et excutit ; quo venatores eum persequi cessent, capto ebore, atque ita vitam præda redimit, ut est ap. Plin. I. VIII. c. III. *Nemo nescit, quod insidias patiatur corporis forma. Non hæsisset e*

quercu pendulus Absalon, forte nec periisset, si capillos totondisset sæpius in anno quam semel, et tanti non æstimasset, II. Reg. XIV. Dum avicula plumas suas comit et componit ab aucupe dejicitur, non trajicienda, si sibi attendisset : ita dum Jezabel stibio se depingit, per fenestram præcipitatur, IV. Reg. IX. Idcirco viri cauti odorant formam suam et elephantis instar destruxerunt. S. Birgitta virgo ne ob insidias formæ patere, alterius oculi deformitatem a Deo impetravit : S. Ephrosyna, ap. Sur. sub veste virili peregrinata Deo servivit in monasterio : S. Alexander quod forma pereleganti et rara esset, ne vel alios læderet, vel ob eam ipse læderetur, carbonarium induit, officiumque id exercuit, quod faciem nigrore teget, ut est apud Baron. anno 233. Super omnia est Ebba illa Collinghamensis monasterii abbatisa, quæ audiens paganorum Danorum vicinitatem et in sacras virgines impudentiam et crudelitatem, persuasit monialibus, ut si salvam suam virginitatem cuperent, exemplum suum sequerentur : moxque arrepta novacula nasum sibi cum superiori labio ac dentes usque præcidit ; quod exemplum pari ardore secuta tota congregatio, paganis horrorem incussit, salva sua pudicitia, ut est, apud Baron. ann. 870. Sed dura sunt ista nobis. Esto sint majora viribus nostris, faciamus id quod facile est. Cessant inutiles corporis computuræ, etc. Quid faciunt aurum et gemma in caligis rusticorum ? Et quid superfluis ornatus in sacco stercoreum et vermium ?

V. Caro et corpus proprium, sicut admiraletur christiani oderunt Turcas et Mauros remiges triremium suarum. Etenim gubernator christianus et triremium dux, ubi adversantes sibi Turcas vel fugare vel fortiter aggredi vult, si forte advertat remiges a remigando cessare, quod sperent se in libertatem asserendos, si in potestatem hostium veniret, vel quod similiter Turcæ aut eorum anseclæ sint, accipit flagellum et per medium triemis incedens acriter eos verberat, quod si nec ita proficit, gladium arripit, uni crus alteri brachium amputat, quo reliquos in officio contineat et vel invitos compellat fortiter omnes trahere. Quod si cum hoste pugna hænda, arctissime vincit Mauros et Turcas, mancipia sua, alioquin ab his non minus timendum ei esset, quam ab hostibus : ita res habet in proposito. Dum enim in hac vita navigamus, caro nostra ita in officio contendenda est, ne dæmoni sibi confederato nos prodatur. Ita fecit apostolus, I. Cor. IX. dicens : *Castigo corpus meum et in servitutem redigo.* S. Macarius cum sacco terra impleto spatari solitus aiebat de corpore suo : *Vexo vexantem me,* apud Sur. tom. I. Evagrius teste

Palladio objicientibus sibi : *Ut quid corpus tuum occidis ?* *Occidit me,* ait, *occido illud :* Moyses abdicentibus sibi corpus serio affligenti discipulis : *Quiesce paulisper pater. Quiescant passiones,* ait, *et quiescam ego.*

VI. Vita nostra sicuti granum quod in agrum jacitur, et multiplicatum resurgit ac vestitum. De alphora pisce eum primo vermem esse, postea in piscem transire. Rursum si tabe aliqua consumatur, is piscis extra aquam se recipit, et etiam defluxa omni carne usque ad caput ipsum et oculos, si in aquam remittatur, corpus quod fuerat absumptum carne rursus vestitur, et renascitur. Cæterum restauratum hoc corpus longe vivacius est, quem si incorruptum semper fuisset, nam accedit illi longævitas, cum antea brevissima esset vitæ. Ita nimirum qui brevem et ærumnosam hanc vitam Dei amore contempserit, longam et beatam inveniet.

Pertinet huc, quod Thomas Morus martyr regis Angliæ Henrici VIII. cancellarius, cum in vinculis esset, quod regis divortium cum Catharina Caroli V. matertera, et adulterium cum Anna Bolenia superinducta approbare noluisset, uxori suæ quæ instigabatur, ut viro persuaderet, ne secum bona, liberos, famam, vitam perditum iret, ac proinde consentiret, respondit. Quærebat enim ab ea Thomas, quot annos adhuc ipsum vivere posse opinaretur : *Totos viginti,* ait illa, *et pluribus etiam si Deo placuerit. Vis ergo,* ait Morus, *ut æternitatem viginti annis commutem ? Næ tu imperita mercatrix es : nam si viginti annorum millia diceres, aliquid viderere dicere. Sed quid vel hoc ad æternitatem ?* Atque ita mori maluit et occidi, quam impio regis facto subscribere, Pontan. in Attic. bellar. syntag. IV. de apophth. Unde Chrys. hom. XXVIII. de diversis ait : « Quid sunt decem annorum millia, cum sæcula cogitas infinita ? Nonne quantum est stillicidium minimum abysso comparatum ? » Apud eundem ibid. Ad extremum ita vitam suam temporaneam, tametsi ipso adhuc adolescentiæ flore, hodie habuit Laurentius, ut pro Christo eam ponere nihil dubitaret : certissima spe nixus, sibi in altero sæculo donandam esse æternam, felicem, beatam, etc. quam et nobis omnibus largiatur Deus.

CONCIO VIII

DOCUMENTA.

I. Nisi granum frumenti mortuum fuerit, ipsum solum manet. — II. Qui amat animam suam, perdet eam. — III. Qui mihi ministrat, me sequatur.

THEMA.

Amen, amen dico vobis. Joan. XII.

Sapienter quidam dixit: *Tribus hisce paruisse nunquam te pœniteat: veritati potissimum divinæ: consilium danti bonum: gallo gallinaceo e somno excitanti.* Jam vero in hod. evang. audimus imprimis veritatem divinam: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert.* Audimus dantem consilium bonum: *Qui amat animam suam, perdet eam: et qui odit animam suam, in vitam æternam custodit eam.* Audimus denique vocem quasi galli gallinacei, de somno vitiorum et ignaviæ excitantis, necnon ad laborem et sequelam Christi incitantis: *Qui mihi ministrat, me sequatur, et ubi ego sum, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus.* His ergo tribus, auditores, pœneamus, et nunquam nos pœnitebit. Ea vero nunc discutiemus.

I. Documentum primum: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multum fructum affert.* Hæc divina veritas docet nos primo, mortem homini christiano optandam potius, quam timendam; siquidem et Christus, cujus resurrectio exemplar est resurrectionis nostræ, resurrexit a mortuis maximo cum fenore, dum et sibi gloriam immortalem ei innumeris hominibus vitam peperit et salutem, ad instar grani frumenti, quod emortuum in terra, multiplicatum resurgit et vestitum. Hinc aposc. I. Cor. XV. resurrectionem nostram hujusmodi grano comparat: *Dicet, inquit, aliquis: Quomodo resurgent mortui? Quali autem corpore venient? Insuper tu quod seminas non vivificabitur nisi prius morietur, et quod seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum granum, utpote tritici aut alicujus cæterorum; Deus autem dat illi corpus sicut vult, etc.* Quamquam enim granum hujusmodi putrescit et moritur in terra; inde tamen renascens germinat, et quod nudum erat seminatum, resurgit spica vestitum et granis cumulatam. Pari modo nos Christiani; tametsi per mortem seminamur nudi, resurgemus tamen vestiti gloria et dotibus animæ et corporis; resurgemus et multiplicati, si nimirum alios verbo vel exemplo perduxerimus ad salutem. Nos certe

insigniores spicas, quæ plurima grana, et rariores culmos, qui plures spicas progenuerunt cum honore ostentamus et quandoque depingi vel in æs incidi curamus. Qualis ergo gloria erit illorum, qui plurimis vestiti dotibus, plurimis cumulati filiis in Deo genitis prodibunt in illo die? Cæterorum hominum gloria et felicitas desinit in morte et sepelitur in sepulcro: Christianorum gloria et felicitas incipit in morte. Quid nobis, quæso, prodesset hæc vita, si in hoc corpuseculo tot calamitatibus et miseriis obnoxio perpetuo viveremus? Nonne semper miseri, nudi, soli ac desolati maneremus? Vidit hoc Laurentius, qui ut vestem gloriæ indueret, neglexit vestem corporis sui et igne absumi passus est: viderunt hoc illi, qui vinculis carnis expediti et ad superos evecti ad vitam postliminio revocati, ægre redierunt. Ita discipulus S. Mutii abbatis jam defunctus, a magistro superveniente rogatus, malletne abire et esse cum Christo, an permanere in carne, resedit et recepto spiritu ait: *Quid me revocas pater? Melius est mihi redire et esse cum Christo.* Ruffinus in vitis pp. I. II. c. IX. Sic Marcellus a morte suscitatus per S. Fortunatum episcopum Tuderinum ingemuit ac dixit: *O quid fecisti, o quid fecisti!* S. Greg. I. I. dial. c. II. sic et S. Salvius episcopus resuscitatus ingemuit, uti narrat fuse Greg. Tur. I. VII. hist. Fr.

Docet secundo, persecutorum et inimicorum injurias minime timendas; siquidem dum nobis obesse volunt, prosunt: dum nos deprimunt, exaltant: dum in terram abijciunt, ad cælos evahunt. Quemadmodum enim is qui frumenti grana ex odio vel indignatione abjiceret in agrum, prodesset non obesset granis: ita qui nos premunt et vexant, ad vitam æternam promovent, et ad Deum ire compellunt: quemadmodum Moyses sese et Aaron, cum seditio populi oriretur contra ipsos fugerunt ad tabernaculum, Num. XVI. ita Joseph patriarchæ profuere fratres, alique persecutores, dum eum vexavere. Pro odio enim fratrum acquisivit gratiam regis ac principum ejus: pro exilio evocatus est ad aulam regis: pro labore manuum in servitio cophini, accepit anulum aureum: pro pallio, quod adulteræ reliquit, indutus est stola byssina: pro compedibus, cinctus est torque aurea: pro carcere currui impositus est regio: pro servili nomine accepit regium, dictus salvator mundi. Quin et dæmonis injuriæ in bonum nostrum cedent. Audi Jacobum eremitam, qui cum ei dæmon minaretur: *Tantum tibi inuram infamiam, ut nemo te aspicere velit,* respondit: *Agam tibi gratias; nam invitus inimicum tuum beneficio afficies, ut qui efficies, ut magis verses in Dei recordatione, Theodoretus, in Philo-*

theo, c. XXI. Quid dæmon, quid Judæi nocuerunt Christo, dum ejus nomen extirpare crucis ignominia conati sunt? Promoverunt hoc ipso, non impediunt gloriam ejus.

II. Documentum secundum: *Qui amat animam suam perdet eam, et qui odit animam suam, in vitam æternam custodit eam.* Consilium hoc optimum primo, suadet ut nosmetipsos mortificemus, frænando concupiscentiæ motus et sensus nostros, carnem spiritui subjiciendo. Vivunt enim in appetitu nostro carnalia desideria, motusque concupiscentiæ, quibus vitaliter concupiscimus delicias, cupedias, veneres, honores, aliasque res carnales; quæ desideria nisi edomemus, iis resistendo, eaque supprimendo, perdemus animas nostras. Quia vero magis vitaliter inhærent animæ, quam dens ori, imo quam anima corpori, hinc absque dolore nequeunt evelli; ac propterea oportet odisse animam suam, id est, præcidere cupiditates carnales, licet id fieri absque dolore nequeat. Verum dolor hic exiguus est, respectu doloris æterni, qui sequitur immortificatos. Igitur si sapias, odi teipsum ad momentum, ut amare te possis in æternum: et ne odisse te in inferno debeas semper. O si nobis explicarent inferi odium illud, quo seipsum prosequuntur et redarguunt! Quam inde saperemus et leve duceremus odium animæ temporale! Hinc enim sancti nihil tam abominabile, nihil tam amarum existimarunt, quod non libenter devorarent causa gehennæ effugiendæ. Talis Paphnutius abbas, a vino abstemius; qui cum incidisset in latrones, qui noverrant eum vini osorem, coegerunt eum stricto gladio grande vini poculum protinus haurire. Paphnutius absque mora bibit. Quo viso is, qui coegerat, veniam ab eo petiit. Cui Paphnutius perbenigne: *Deus tibi retribuatur in hoc altero sæculo oblatum vini calicem.* Hoc audito responso emendati latrones a latrociniis abstinuerunt, in vitis pp. pag. II. c. CXLI. Talis Sanctus Franciscus, qui adhuc in sæculo degens, dum in itinere leprosum offendit, horruit primo aspectum ejus; mox tamen seipsum corrigens, substitit, et ut seipsum vinceret, facta sibi vi leprosum osculatus est et liberali elemosyna excepit. Similiter Sanctus Conradus episcopus semetipsum vicit, quando araneam, quæ forte in sacratum incidat calicem, intrepidus exhausit. Necnon episcopus ille Salisburgensis (Sanctum Eberhardum existimat fuisse Raderus, pag. 1. Bav. sanct.) qui cum leproso præbisset sanctam eucharistiam, rejectam ab eodem, quasi simulata nausea manibus suis excepit et in honorem tanti sacramenti sorbuit, immunditiis licet aspersam. Probavit nimirum ejus virtutem Christus, qui in specie leprosi hoc

agens postea disparuit, Cæsarius, I. VIII. c. XXXIII. pag. CXLVII. Denique, Laurentius noster ne thesaurum Ecclesiæ proderet tyranno et fidem suam, nonne craticulam amplexus est, carni supra quam dici potest adversam et crudelem? Atqui hoc est odisse animam suam, ut in vitam æternam custodiatur.

Secundo, dissuadet philautiam seu amorem sui ipsius, dum ait: *Qui amat animam suam perdet eam.* Qui enim blanditur carni suæ, et concupiscentiis ejus, videtur quidem amare se revera tamen odit; veluti si æger noxia sibi procuraret et concedat: hic enim ad momentum sese recreat cibo vel potu desiderato, interim tamen sibi mortis aculeum infligit. Voluptatis sensu afficitur ulcerosus vel scabiosus, dum proprium ulcus vel scabiem fricat, sed postea magis dolet ex ipsa frictione. Quare Sanctus Augustinus, tract. CXXIII. in Joanne ejusmodi amorem verissime appellat, non amorem, sed odium sui? *Quisquis, inquit, seipsum, non Deum amat, non se amat.* Dico enim mihi: Num tui amantem dices eum, qui te hostibus tuis tradit? Nam Dalilam illam dices vere Samsonis amantem, quæ illum blanditiis delinitum, consopitum et enervatum tradidit Philisthæis ligandum, exoculandum, illudendum? Minime, inquires. Idem præstabit tibi caro tua, si ejus desiderii obsecutus fueris. Unde monet Ecclesiasticus, cap. XVIII. *Si præstes animæ tuæ concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis, id est, dæmonibus, ut ait gl. interl.* Expertus id est ille, qui dixit animæ suæ: *Anima habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare.* Dixit autem illi Deus: *Stulte, hac nocte animam tuam repetet a te,* Luc. XII. Ecce quomodo istius anima deliciis nutrita fecerit eum in gaudium dæmonibus.

III. Documentum tertium: *Qui mihi ministrat, me sequatur; et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus.* Quibus verbis Christus primo, excitat nos e somno vitiorum et ignaviæ, ad servitutum sui, utpote gloriosam, omnibusque mundi servitiis, imo regnis præstantiorem. Qui terrenis dominis servit, non fit particeps bonorum domini saltem optimorum; nec ubicumque dominus est, illuc admittitur servus. At de servis suis ait Christus: *Ubi ego sum, illic et minister meus erit, in cælo videlicet particeps regni cœlestis.* Ad hæc qui hominis servus est, vel nunquam vel raro ejus amicus est: verum Dei servus semper etiam Dei amicus et filius est. Servitus enim divina innotitur timori filiali, servitus humana servili. Hinc amicos suos intimos, uti Moysen, consuevit Deus vocare servos suos. Rursum gratiæ principum

cito expirant et servitia eis præstita levi de causa oblivioni traduntur : « Novimus, inquit Cornelius a Lapide, in cap. I. Exodi, nuper in Belgio aulicum primarium, qui principi cuidam vicino per multos annos intimus et in summis fuerat deliciis : postea vero levi de causa omni ejus gratia excidit. Is ex aula secedens altius philosophari Deoque et animæ suæ vacare cœpit tumque dictitare solebat : Experientia didici quantum intersit inter obsequia delata principi et delata Deo; rursum quantum intersit inter gratiam principum et gratiam Dei. Didici enim et vidi obsequia magna, et multa principi delata cito oblivioni tradi et parum remunerari: si principem vel leviter offendas, vidi, quod manet alta mente repositum quodque severe vindicatur : obsequia vero etiam parva Deo delata, didici in æterna ejus memoria servari, magnisque et æternis præmiis ab eo remunerari : offensas autem in eum etiam graves levi pœnitentia ita deleri, ut ipse protinus omnis injuriæ obliviscatur pœnamque ultro condonet. » Denique, domini terræ parum præstare servis suis possunt; in rebus enim omnium arctissimis, et maximis necessitatibus juvare eos nequeunt : Dei vero servi omnipotentem Dominum habent. Refert Vincentius Belvacensis, in speculo morali, militem quemdam postquam fideliter serviisset marchioni cuidam, ægrotare cœpisse, et a domino suo sæpius visitatum interrogatumque esse, quid rerum ipsi deesset; nullis se impensis parsurum, dummodo æger desiderium suum exponeret. Respondit æger : « Si pro meis laboribus et servitio fideli aliquid mihi gratum rependere decrevisti, fac ut aut mortem imminentem evadam, aut saltem una hora ab his meis doloribus sublevar, et si continget me hinc emigrare, una saltem nocte provideas mihi de hospitio commo- do et optato. » Cumque marchio diceret hæc omnia in Dei solius manu esse, se vero temporalia, quæ posset libenter ei subministratum, tum æger ad adstantes versus : « Videtis, inquit, nunc charissimi, quam male tempus impenderim, ser-

viendo isti domino, qui nec ad unam horam liberare me ab his doloribus et animæ periculis potest. Suadeo itaque vobis, ut meo exemplo sapientis et tali Domino serviatis, qui vos in extrema necessitate potest adjuvare, et a pœnis præsentibus ac futuris præservare cœloque adscribere, id quod etiam si convaluero, facturum me spondeo. » Obiit ergo in hac bona cogitatione, bene, ut spes erat. Vere itaque dixit Sanctus Ambrosius : *Dignitas est servum esse potentis* : et Sancta Agatha ad tyrannum : *Multo pretiosior est christiana humilitas et servitus regum opibus et superbia*. Quem vero non excitabit ad serviendum Christo, sententia illa : *Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus?*

Secundo, excitat ad sui imitationem : *Qui mihi ministrat, me sequatur*. Quorsum vero vult ut sequamur eum? Ad crucem utique et mortem, de qua paulo ante locutus erat, et ad quam præcessit nos. Dicebat v. espasianus imperator : *Imperatorem decet stantem mori, q. d. laboribus immori*; idque ei contingit, dum inter manus servorum obiit. Eodem modo Christus stans in cruce et perdurans in laboribus obiit. Hujus igitur exemplo decet Christianum patientem et laborantem mori : quia a duce suo præmium expectat. Sic obiit Sanctus Stephanus, qui inter imbrem lapidum non desiit convincere et devincere Christo Judæos : sic Petrus in ipso carcere convertit Processum et Martinianum cum aliis quadraginta quinque : Sanctus Paulus et ipse in carcere convertit Philemonem, et quosdam de familia imperatoris, nec destitit per epistolas hortari et confirmare Ecclesias : S. Andreas biduo in cruce pendens prædicare nunquam intermisit : ita beati confessores, Ambrosius, Hieronymus, Beda aliique sacrorum librorum scriptioni institerunt usque ad mortem : denique, Laurentius noster in ipsa craticula jam semiustulatus, tyrannum redarguere et cohortari non omisit : **hunc igitur sequamur etc.**

AUCTARIUM.

CONCIO I.

LAURENTIUS VERE URBANUS ET AULICUS HISPANUS.

I. Quia amicum non deseruit in necessitate. — II. Quia ultro dedit munera. — III. Quia potentes sapienter admonuit. — IV. Quia cessit paribus et inferioribus. — V. Quia etiam male acceptus gratias egit.

THEMA.

Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. Joan. XII.

Notum est in aulis regum, neminem æstimari nec admitti facile ad principem, multo minus promoveri, nisi qui urbanitatem et mores aulicos didicerit : rusticos et inurbanos exsibilari et extrudi. Habet etiam Christus Rex regum suam aulam, in qua et ipse quoque desiderat viros aulicos et urbanos : hos promovet et exultat, adeo ut in hodierno evangelio dicat : *Ubi ego sum, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus* : inurbanos vero et inciviles negligit ac contemnit. Quid videtur vobis de Laurentio? Fuitne ipse aulicus? Sane Ildephonsus Giron. Hispaniarum regis concionator, in festo S. Stephani, refert Sanctum Laurentium martyrem ab Italis appellatum *il cortese Spagnuolo*, urbanum seu aulicum Hispanum, hæc de causa. Cum enim corpus Sancti Stephani Romam deferretur in basilicam et sepulcrum Sancti Laurentii, adeo id honorifice exceptit Sanctus Laurentius in templo et sepulcro suo, ut ei digniorem locum cesserit, loculum suum in sinistram transferens, dextram Stephano concedens. Magna hæc est laus non tantum Sancto Stephano, sed etiam Sancto Laurentio, qui in suo domicilio protomartyri Stephano primas detulerit; jure propter hanc appellatus aulicus. Sed non est hæc una hujus rei causa : plures alias reperiemus.

I. Vere aulicum, et exulti moris est, amicum non deserere in necessitate, sed tum vel maxime ei assistere. Hoc enim ingenui hominis est, non fortunam sed amicum diligere : illiberalis vero non amicum sed fortunam ejus. Laurentius noster adhæsit Sancto Xysto, domino et pontifici suo, etiam cum is ad mortem duceretur, quantum in ipso fuit, volens cum ipso mori. Ita enim ei loquitur plane aulice : *Quo progredieris sine filio pater? Quo sacerdos sancte sine ministro properas?*

Num paternitati tuæ aliquid in me displicuit? Experire utrum idoneum ministrum elegeris, etc. En tibi vere aulicum : quales certe non ubique reperias, nam; *Rara fides, ubi jam melior fortuna ruit*, ait Seneca, in Herc. Oeteo. Plures enim in aula adorant ad orientem solem, quam ad occidentem; principem fortunatum, quam dejectum ad infortunium. Sic Alphonsus rex Aragoniæ navigans e Sicilia, et videns aves garrias navim circumvolantes, dum cibi eis projicerentur; similes dixit aulicis suis, qui mensam tantum sectarentur et fortunam suam, Panormitan. de dict. et fact. ejus. Mercurius auri amantissimus, fortiter ei adhæret, attamen cum aurum in fornacem mittitur, statim illud deserit. Tales amicos describit Nahum, cap. III. *Custodes tui quasi locustæ, et parvuli tui quasi locustæ locustarum, quæ condunt in sepibus in die frigoris : sol ortus est, et avolarunt*. Vult dicere : Duces tui, milites tui, o Ninive, dum bene tibi est, te defendunt : at ubi venerit Chaldæus, ejus timore percussi fugient; sicut locustæ noctu, sub septem calore se defendunt, sole orto avolant. Tales experta fuit civis suos S. Agatha virgo, quæ cum e Panormitana civitate Catanam duceretur, judici sistenda, paulum progressa, dum ei calceamentum pedis solveretur, id restringere volens, sese inclinavit et ligavit : postea retro conversa, cum neminem civium, qui eam secuti fuerant vidisset, sed solis militibus se stipatam, omnes alios ad sua regressos esse, magno dolore affecta, oravit : *Domine Deus, ostende quæso civibus meis, qui non crediderunt ancillæ tuæ, nec perfecte me secuti sunt, signum aliquod*. Et statim orta est sterilis olea, quæ mentes Panormitanorum steriles publica ignominia notabat, ut in ejus vita 5. febr. Quid enim olea illa sterilis designavit, nisi sterile et inane Christianorum nomen, carens fructu operis boni? Fructu fortitudinis et constantiæ, quæ martyrii prelum, ut oliva, non refugiat?

II. Vere aulicum est dare etiam non petentibus, et ultro offerre munera, quærere insuper occasionem dandi. Præstitit hoc Sanctus Laurentius, qui accepta a Xysto papa potestate dispensandi thesauros Ecclesiæ, mox pauperes perquisivit in eorum domunculis et distribuit eis elemosynas, ac de nocte quidem, ne adverteretur a gentilibus. Talis elargitor erat etiam David, qui evectus ad regnum, inquisivit utrumne superesset aliquis de domo Saul, cui beneficeret propter